

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 11.5.2026
Sayı : 1058

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

02.05.1972 tarih ve 1586 Sayılı Deniz GEZMİŞ, Yusuf ASLAN ve Hüseyin İNAN'ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun'un Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Kanun Teklifi ekte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Okan KONURALP
Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 12-5-2026	Esas No: 2/3683

T B M M KANUNLAR VE KARARLAR BSK.LİGİ
1.1 Mayıs 2026
Numara

T B M M GENEL VEYRAÇ
1.1 Mayıs 2026
No: 1854533

GENEL GEREKÇE

2 Mayıs 1972 tarih ve 1586 sayılı “Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan’ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun”¹, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin tarihine, hukuk devleti ilkesi ve vicdan duygusu açısından derin tartışmalar eşliğinde geçmiş bir düzenlemedir. Söz konusu kanun, dönemin olağanüstü siyasal koşulları, 12 Mart Muhtırasının gölgesi ve yargı kararlarının siyasal baskı altında şekillendiği, adil yargılanma ilkesinin ağır biçimde zedelendiği bir atmosferde kabul edilmiştir.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan’ın avukatı Sayın Halit Çelenk de “1. THKO DAVASI” kitabında dönemin koşullarını özetle “...Dava başlamadan önce ve davanın devamı süresince basına, radyo ve televizyona sansür konulmuş, Sıkıyönetim Komutanlıklarının izni dışında haber yayımlanmasına imkân verilmemiş, Askeri Savcılarının iddianameleri gerek basında ve gerekse radyo ve televizyonda ayrıntılarıyla yayımlanmış, ama mahkemelerde yapılan savunmaların kamuoyuna duyurulmasına imkân verilmemiştir. Böylece kamuoyu tek taraflı verilen haberlerle oluşturulmuş, olay ve savunmalar hakkında objektif bir bilgiye sahip olamamış, duruşma aşamalarını gerçek yönü ile izleyememiştir” ifadeleriyle aktarmıştır.

Oysa aradan geçen yarım asrı aşkın süre, sadece Türkiye’nin demokratik standartlarını değil, aynı zamanda toplumsal hafızasını ve adalet anlayışını da dönüştürmüştür. Gelinen noktada, idam cezasının evrensel hukuk normları çerçevesinde kabul edilemezliği açıkça ortaya konmuş; Türkiye de bu doğrultuda attığı adımlarla idam cezasını Türk Ceza Kanunu’ndan kaldırmıştır. Bu bağlamda Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan’a ilişkin söz konusu kanunun yürürlükte kalmaya devam etmesi, hukuki, ahlaki ve vicdani olarak ciddi bir çelişki yaratmaktadır. Dahası, infazların dayanağı olan bu kanunun yürürlükte tutulması, tartışmalı sürecin meşruiyetinin zımnen sürdürülmesi anlamına da gelmektedir.

Kabul edilmelidir ki Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan, Türkiye’nin yakın tarihinde yalnızca yargılanmış ve 6 Mayıs 1972’de idam edilmiş “üç fidan” olarak değil; aynı zamanda bir dönemin gençlik hareketlerinin, bağımsızlık arayışının, eşitlik ve adalet taleplerinin sembol isimleri olarak yer etmiştir.

¹ Yusuf ASLAN’ın soyadı 02.05.1972 tarih ve 1586 sayılı Kanun’un TBMM kayıtlarında ve 02.05.1972 tarihli Resmî Gazete’de hatalı bir şekilde “ARSLAN” olarak yer almaktadır. İşbu kanun teklifinde, 1972/13 esas sayılı Anayasa Mahkemesi kararında da olduğu gibi Yusuf Aslan’ın soyadı nüfusa kayıtlı olduğu şekliyle kullanılmıştır.

Kendi dönemlerinin siyasal ve toplumsal çelişkileri içinde şekillenen mücadeleleri, Attila İlhan'ın dizelerinden mülhem "bir yangın ormanından püskürmüş bu genç fidanların" geniş toplumsal kesimlerin hafızasında derin izler bırakmasını ve bu etkinin günümüze kadar taşınmasını sağlamıştır.

Çünkü Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın temsil ettiği değerler; bağımsızlık, eşitlik ve adalet talepleri olarak, demokratik toplumların evrensel ilkeleriyle örtüşmektedir. Bu değerlerin ifade edilme biçimleri ve yöntemleri tarihsel bağlamı içinde tartışılabilir olmakla birlikte, bütünüyle yok sayılması ya da taşıyıcılarının idam edilmelerinin meşrulaştırılması, günümüz hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Demokratik toplumlar, geçmişleriyle yüzleşme cesareti gösterebildikleri ölçüde güçlenirler. Bu yüzleşme; tarihsel olayları inkâr etmek ya da yeniden yazmak değil, hukukun üstünlüğü ve insan hakları temelinde geçmişte yapılan hataları kabul ederek daha adil bir gelecek inşa etmektir. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarına ilişkin sürecin bu çerçevede yeniden değerlendirilmesi, Türkiye'nin demokrasi mücadelesine duyulan saygının ve bağlılığın bir gereğidir.

Öte yandan, bu kapsamda yapılacak düzenleme, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarındaki sorumluluğuna yönelik bir özeleştiri yapma imkânı sağlayacaktır. Böylelikle, Türkiye'nin yakın tarihinde derin izler bırakan idamlara ilişkin olarak TBMM'nin kapsayıcı, onarıcı ve yüzleşmeye açık bir yaklaşım benimsediği ortaya konulacak; bu durum toplumsal barışın güçlenmesine ve demokratik uzlaşma kültürünün gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak; bu teklif ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, demokratik olgunluk ve tarihsel sorumluluk bilinciyle hareket ederek söz konusu kanunu yürürlükten kaldırması ve geçmişin tartışmalı bir uygulamasını hukuki sistemden tamamen çıkarması amaçlanmaktadır. Bu adım, herhangi bir ideolojik pozisyonun ötesinde hukuk devleti ilkesine, insan haklarına ve toplumsal vicdana duyulan saygının bir gereği olarak değerlendirilmelidir.

Böylelikle 2 Mayıs 1972 tarih ve 1586 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılması, Türkiye'nin geçmişiyile yüzleşme iradesinin, hukuk devleti ilkesine bağlılığının ve evrensel insan haklarına saygısının güçlü bir ifadesi olacaktır. Bu adım aynı zamanda, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın temsil ettiği ideallerin bugün demokratik değerler çerçevesinde yeniden anlamlandırıldığını ve tarihsel olarak hak ettiği yerin teslim edildiğini de gösterecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 02.05.1972 tarih ve 1586 sayılı Deniz GEZMİŞ, Yusuf ASLAN ve Hüseyin İNAN'ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**02.05.1972 TARİH VE 1586 SAYILI DENİZ GEZMİŞ, YUSUF ASLAN VE HÜSEYİN
İNAN'IN ÖLÜM CEZALARININ YERİNE GETİRİLMESİNE DAİR KANUN'UN
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 02.05.1972 tarih ve 1586 sayılı Deniz GEZMİŞ, Yusuf ASLAN ve Hüseyin İNAN'ın Ölüm Cezalarının Yerine Getirilmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

